

Sivistysvaliokunta

Kuuleminen 20.11.2019

Lausunto hallituksen esityksestä HE 34/2019 vp eduskunnalle varhaiskasvatustalain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatustalain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on muuttaa edellä mainittuja lakeja siten, että kaikille lapsille taataan subjektiivinen oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen riippumatta siitä, onko huoltajat syystä tai toisesta kotona.

Yleistä

Lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen muutettiin 1.8.2016 alkaen siten, että kaikilla lapsilla oli oikeus saada varhaiskasvatusta vähintään 20 tuntia viikossa. Nyt esitetyllä muutoksella palataan tilanteeseen, jossa lapsen oikeus varhaiskasvatukseen määrittyy huoltajien määrittelemän tarpeen mukaan.

Kuntaliitto piti aiempaa muutosta toimivana mutta ei keinona säästää varhaiskasvatuksen järjestämisen kustannuksia. Kuntaliitto haluaa nostaa keskusteluun tarkastelun lapsen näkökulmasta. Perusopetuslain 3 §:n mukaan perusopetusta annetaan oppilaalle esimerkiksi ensimmäisellä ja toisella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 20 tuntia työviikossa. Esiopetusta annetaan vähintään 700 tuntia vuodessa, mikä on keskimäärin 4 tuntia päivässä. Nyt tehtävällä muutoksella varhaiskasvatuksen osalta vastaava määrittely poistetaan ja huoltajat päättävät lapsen varhaiskasvatuksen tarpeesta. On syytä pohtia, tulisiko myös varhaiskasvatuksen osalta määritellä jokin aika, mikä lapsen kannalta olisi riittävä määrä varhaiskasvatusta.

Varhaiskasvatusta tulisi pohtia lapsen näkökulmasta. Nykyisen varhaiskasvatustalain mukaisesti kaikilla lapsilla on oikeus saada varhaiskasvatusta vähintään 20 tuntia viikossa. Voimassaolevan lain mukaan lapsella on oikeus laajempaan varhaiskasvatukseen laissa kuvatulla tavalla. Esityksessä mainitun Vaka-vai selvityksen mukaan lähes kaikille rajauksen piirissä olleille laajempaa varhaiskasvatusta tarvitseville lapsille sitä myös järjestettiin.

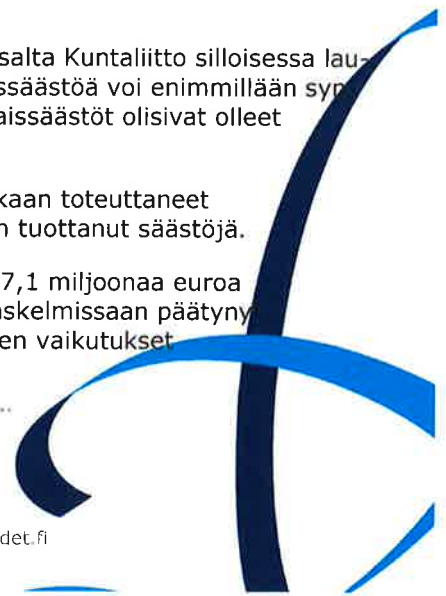
Kuntaliitto muistuttaa, että varhaiskasvatuksen maksuttomuuskokeilussakin kokeillaan maksutonta varhaiskasvatusta 20 viikkotunnin osalta. Kuntaliitto ehdottaa asian pohtimista uudelleen huomioiden myös varhaiskasvatuksen maksuttomuudesta toteutettujen kokeilujen tulokset.

Taloudelliset vaikutukset

Varhaiskasvatusoikeuden 1.8.2016 voimaan tulleen rajauksen osalta Kuntaliitto silloisessa lausunnossaan arvioi, että lakimuutoksen osalta kokonaiskustannussäästöä voi enimmillään syntyä n. 32 miljoonaa euroa. Hallituksen esityksen mukaan kokonaissäästöt olisivat olleet jopa 62 miljoonaa euroa.

Lakimuutoksen voimaantulon jälkeen kaikki kunnat eivät kuitenkaan toteuttaneet rajausta ja eri kyselyjen perusteella rajausta itsessään ei juurikaan tuottanut säästöjä.

Esityksen mukaan vuoden 2020 osalta valtionosuuksiin lisätään 7,1 miljoonaa euroa sekä vuodesta 2021 alkaen 17 miljoonaa euroa. Kuntaliitto on laskelmissaan päätenyt samansuuntaisiin lukemiin. Kuntaliitto muistuttaa, että muutoksen vaikutukset eri kuntiin ovat kuitenkin hyvin erilaisia.

Säännösmuutokset

Ehdotuksen mukaan varhaiskasvatuslain 12 § kirjoitetaan kokonaan uudelleen. Kuntaliitto pitää hyvänä, että lausuntokierroksella saadun palautteen perusteella pykälästä jätettiin pois maininta lapsen ja vanhemman tai muun huoltajan määrittävästä tarpeesta. Sanamuoto olisi ollut epäselvä ja vaikeuttanut rajanvetoa esimerkiksi vuorohoidon osalta. Kuntaliitto kannattaa sitä, että lain sanamuoto on saman sisältöinen kuin ennen varhaiskasvatusoikeuden rajasta.

Kuntaliitto muistuttaa, että varhaiskasvatuksen järjestäminen monien erilaisten päivittäinkin muuttuvien lasten hoitoaikojen ja tiukan henkilöstömitoituksen osalta on haastavaa. Varhaiskasvatuksen järjestäjällä ei ole jatkossa mitään mahdollisuuksia määritellä tai puuttua lasten hoitoaikoihin. Varhaiskasvatusta on järjestettävä vanhempien tai huoltajien ilmoittaman tarpeen mukaisessa laajuudessa. Kaikkien osallistuvien lasten osalta on toteuttava paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja huomioitava varhaiskasvatuslaissa määritellyt tavoitteet toiminnalle lapsen osallistumistavasta riippumatta.

Kuntaliitto pitää tärkeänä sitä, että nyt toteutettava lain muutos ei anna vanhemmalle tai muulle huoltajalle oikeutta valita tiettyä varhaiskasvatuspaikkaa vaan palvelun järjestäminen siltä osin on edelleen kunnan määriteltävissä.

Laki yksityisen kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta esitetään, että hoitoraha olisi 160 euroa kaikista varhaiskasvatuslain 12 §:n 1 momentin mukaisesti kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen osallistuvilla. Hoitorahan suuruus olisi 58,87 euroa vain niissä tapauksissa, joissa lapsi osallistuu osa-aikaiseen varhaiskasvatukseen esiopetuksen lisäksi. Muutos tarkoittaisi sitä, että mikäli alle kuusivuotias lapsi osallistuu ainoastaan osa-aikaiseen varhaiskasvatukseen, tulisi hänelle kuitenkin maksaa täysi hoitoraha. Tyypillisesti osa-aikaisessa toiminnassa on kyse enintään viisituntia päivässä tapahtuvasta varhaiskasvatuksesta, jolla on vaikutuksia myös henkilöstömitoitukseen.

Kuntaliitto vaatii, että hoitorahan suuruus olisi 58,87 euroa kaikissa niissä tilanteissa jossa lapsen säännöllinen varhaiskasvatus on osa-aikaista, eli enintään viisi tuntia päivässä.

Kuntaliitto pitää esitystä varhaiskasvatuslain muiden muutettavien pykälien sekä lain kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen muutettavien pykälien osalta hyvänä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Terhi Päivärinta
johtaja, opetus ja kulttuuri

Jarkko Lahtinen
kehittämispäällikkö